

To de philippiē

fall dye mynsche verlaeten vader ende moeder ende anhangen sinen wiue ende sullen wesen twe in eimen vleysche. Dyt sacrament is grote euer ick segghe in cristo ende in der kercken. ende doch gy alle ein yghelyck heb leff sin wiff als sich seluet. euer dat wiff vntvruchte eren man.

Dat tweede Capittel.

R Indere sit ghehoersam uwen alderen in den heren want dat is alsoe gherecht. Ere dinen vader ende dine moder. dat dat is dat erste ghebot in der geloeffnisse. dat dy sy waell ende du lanckliuich silt vp der erden. Gy vadere niet wylt reysen uwe soene toe toerne. euer voedet se in der tocht ende in der straeffinghe des heren. Gy knechte sit ghehoersam den lijfflycken heren. myt vruchten ende mit beuingshen in der einuolt uwes herte als cristo niet denet to den ogen. dat is alleyn in der tegenwoordicheyt uwes heren. alsoe to behagen den luiden. Euer also de knechte cristi doende den wyllen gades vyt de herte myt gueden willen dienede also den heren ende niet den mynschen. wetet dat guet dat ein yghelyk doet dat werd hy weder vntfangen van de heren hy sy ein eygen mynsche off vrye. Ende gi heren doet en de selue dige ende vergeuet en de dreyginge. wetende dat uwe here ende ewe is in de hemell ende geine vptemynge der personen is by gade. Voortmeer brodere werdet ghestarket in den heren. ende in der macht sinre krafft. Andoet uw dat wapenkleet gades. dat gy mogat staen tegē dye laghelegginghe des diuels. uwen is ghein wranginge noch kiff tegen dat vleysche ende dat bloet. dat is tegen den mynschen. leuer tegen de vorsten ende potestaten. dat is tegen de diuele. tegen de regerers der werlt. de ser. duisternisse. dat is tegen de regerers der quaden mynschen. tegē de geyste der schalckasticheyt in den hemel. dat is in der duister locht bauen. Darumme nemet dat wapenkleet gades vp dat gy mogen wederstaen aen den quaden dagen. ende volkomen staet in allen dingē. Darū staet ende gordelt uw linden in der waerheyt. ende doet aen dat pantsen der gherechticheyt ende schoet de vore in dye bereydinge des ewangelium des vredes. dat is dat gy betyrt sit tho predyken dat ewangelium cristi. In allen dy gen doet aen den schylt des gelouen myt den gy mogen vyt. doen alle dye vuitige geschotte des alre schalckesten en vntfanget dat helm des heys. ende dat swert des geystes dat daer is dat woord gades dor em yghelyck gebet en byddinge. byddende alle tijt in den gheyste. dat is in den herten. lende niet allene in der togen ende wakot in den ghebede in aller stedie

heyt vor alle hyllygen ende vor my vp dat mi werde gegeue dat wort i d vp donge mynes monts myt betrouwen toe maken. bekant de heymelycheyt des ewangeliums darumb ick ny gebrucke der badeschop in der ketē. dat ick ny toe. Komen geuangen bin. dat ick also spreken doet. alsoe my gheremet to spreke. Ende vp dat ghy oeck weren dat dye dink de by my siu ende wat ick doe. Titius dye lieue broeder ende de getrouwe dyener in den herte. den ik dende to uw vmb dat selue to wete. die fall uw bekant maken alle dink vp dat ghy kennet de dinc de by rus sint ende hy werdz troesten uwe herte. Vrede sy den brodere ende lyeffde myt de geloeuen van gade vnsen vader ende van den herte ihesu cristo. Gracie sy myt alle den de dat lyeff hebben vnsen heren Ihesu cristum in der vnuoostselicheyt.

Ein eynde hefft de Eppstell toe den Ephesieren. Hijt heuet an dye voerede. Iheronimi ouer dye Eppstell to den Phyllyppen.

D Je philippyer sin maedomer dye als se hadden vntfanghen dat woert der warheit bestonden in den geloue noch nemen niet vp dye valsche apostolen. Dese lauet dye Aposte ll schreiuende en van sio emen vyt den kerkenet dor Epastodytum.

Dye voerede hefft ein eynde. Hijt begint de Eppstell to den philippen.

Dat erste capittel

D Aulus en Thimotheus knechte ihesu cristi allen gehyllygedē de dar sint Phyllyppis. in der stad. smyt de byschoppen ende my de ewangelierē. Gna de sy myt uw ende vrede van gade vnsen vader ende van de herte ihesu cristo. Ick dancke mynen gade in aller uwer gedechtemisse to allen tiden. dat is also duck als ick vp uw denke. In allen myne gebede vmb uw alle. Byddende myt vrouden ouer uwe ghesel scop in de ewangelo cristi. van de ersten dage. uwer bekeringe. I bys ny betrouwede i dat selue dat dye dat aenwinck in uw dat ghuede werk de fall dat volbāge bys an de dach ihu cristi in de hy kompt to gerichte also dat my is recht to voelen vmb uw alle. Darumb dat ik uw heb in de herte ende in mynen bantē. der lieffde. lende in der beschermynge en in der bestedinge des ewangeliums. dat gy all sit gesellen mynet vrouden. Wat god is my ein tuch in welker wys ick uw begere all in de inwedy ge gelederē ihesu cristi ende dat bydde ick dat uwe lyeffde all meer ende meer. oueruloede in aller konst ende in allen sinne. dat gy bewarē de beste dige ende dat gy sit rein en sonder we toringe bys an den dach cristi. veruult myt d.

vrocht der gesechticheit dor ihesum xristu-
to der glorie ende to de laue gades. **E**n brode
ik wyll dat gy wetē dat de bedroeffnisse de by
my sin sint meer komē to den nutte des ewan-
geliums also dat myn bende dat is mi geuec-
kenis. **I**werde apenbaert in cristo in eyne yge-
lycken gherychthuis ende in de andere allen-
vp dat vele vut de brode in de here getrouwe
de in mynen benden ouerulodyger dorste son-
der vruchte seggen dat woert gades. **D**erwar
sumpge preken cristu vmb mit en twedracht
sumpge dor gude wyllen sumpge vut der
lieffde werende dat ick vmb de beschermynge
des ewangeliums bin ghesat in den kerken
euer sumpge verkondyge xpm vmb oalochs
wyllen niet van reiner vpsat mer se meyne mi
dat to leyt to doen in mynen benden * in den
ick versta in myne geuenkenis dat se sich ve-
kondygen to sin myn dyscipell ende dat doch
niet en sint. **M**er wat is dat so ver xps werd
verkūdyget in wat wyse yd geschye yd sy dor
orfake off vut der waerheyt in den vrouwe ik
my ende fall my vrouwen want ick weet dat
my dat vorderen fall dor uwe gebet ende doer
de vnderdenynghe des geystes ihesu cristi nae
myne verbeidinge ende haepinge * **B**ehalde
der salicheyt. **W**ant ick werde in geinen dingē
geschendet mer in allen betrouwen fall groet
ghemaket werden god nu als allewege in my-
nen lichā dat so dor d it leuen off dor de doet
Want my toe lauen is cristus ende to sterue *
vor en lis myn gewyn. **O**ff nu to leue in de vlei-
sche. **C**ristus is my eyn vrucht des werkes *
dat is ein vermeringe mynes dienstes so is mi
steruen ein verkinge sonder touoginge dat
loen myns dyenstes. **L**ende hyrumb wat ik hie-
sen fall en weet ick niet. want ick werde geen-
get van twen hebbe ick begeringhe. **O**pgelo-
set to werde ende sin myt cristo is my voell be-
eū to bliuen in den vleysche is my noet vū uw
Ik versie my ende ik weet dat ik bliue en wer-
de bliuen myt uw allen to uwen nutte ende to
der vroude des geloues dat uwe vroude ouer-
uloede in ihesu cristo in mi dor myne tokōpft
weder to uw. **H**yrumb wandert also werdich
liken in de ewangelio cristi. dat soe ick kome
uw to sien off affwesende van uw hore dat gy
staet in eimen geyste eindrechtelyck myt ein a-
der arbejdende * in de werke. **I** des gheloue
des ewangeliums ende in geinen dinghen we-
schricket vor de wederpartē * de uw vūolgē. **I**
welke veruolginghe is ein saeke der verdome-
nisse euer uw des heyls en dat vā gade. **W**āt
uw is gegeuen vmb cristo niet alleme toe ghe-
louen an eme euer dat gy oeck lyden vmb eme
hebbende den seluen strit de gy hebt gesien an
my * do ik geueiselt ward als ik bi uw was. **I**

ende nu gehort van my * dat ik toe romen in
den kerken bin geuangen. **I**

Dat tweede Capittel.

Hyrumb is enige twest in xpo * dat is
de geordemert sy to cristo. **O**ff enige
solacie der lyeffde is enige geselschop-
des geystes. **S**int enige in wendyge ghelede s
verbarmynghe so e veruullet myne vroude vp
dat gy smaket dat selue heb bende de selue lie-
uede eidrachtich volende dat selue. **N**yt doer
dor niet noch dor de ydele glorie. euer ein yge-
lyck meyne van den andere dat hy sin ouerste
sy in der oetmoedicheyt. **E**nde ein ygelyk mee-
ke niet dpe dinghe dpe en selues sint euer dpe
dar sin des anderen. **G**euolet dat in uw dat
oek is in cristo ihesu. **D**e welke also hy was
in dem bylde gades hy achtete yd niet toe sin
ein weff dat hy gade gelyck were euer hi heffte
sich seluer vnedert ende nam an sich dat byl-
de des knechtes ende is geworden in gelyke-
nisse der mynschen ende is vonden in der wan-
delinge also ein mynsche. **H**y geotmodyge de
sich seluer ende is geworden gehoersam gade
bys in de doet. **B**ys in den doet des cruces. **D**a-
rumb heffte en god verhoegte ende gaff em ey-
nen naemen de dat is ouer alle namen. **D**at in
den namen ihu cristi worde geboehet all knie-
der hemelschen der ertschen ende der hellsche
creatur. ende ein yghelyk tokenne dat de here
ihesus cristus is in der glorie gades des vads.
Darumb myn alre lieffsten als gy to allen tē-
sit gehoersam geweest den ewangelio niet alle-
ne in myner tegenwordycheyt euer voel meer
in mynen affwesen myt vruchten ende myt be-
uen werket uw heyl. **W**ant god is dpe daer
werket in uw den wyllen. ende dat volbringē
na sinen guede wyllen. **E**uer alle dynck doer
sonder murmureynghe ende sonder twiuelighe
vp dat gy sit sonder klage ende eynvoldyge
sone gades sonder straffynghe in den myddell
des woesen ende verkijden gheslechtes * dat
is der ongelouighen. **V**onder den ghy luchten
also de lichte der werlt. **B**ewarnde dat word
des leuendes to myne glorie aen den daghe
xpi. **W**āt ik hep niet vergeues hie i uwe lant
uw to preken noch en heb gearbeyt to wrge-
ues. **E**nde off ick werd geoffert gade dor deme
doet ende martirie dat offer ende ouer de dieft
uwes gelouen ik vrouwe my ende mede vrou-
we my myt uw allen. ende des seluen vrouwet
oek uw ende sit vroelyck myt my. **W**ant ick
versie my in den heren ihesu. **T**himotheum ge-
rade to senden to uw. dat ik oeck sy ghuedes
modes also ick bekenne dpe dynck de by uw
sin. **W**ant ick heb niemant alsoe myt my ouer-
drajende de myt reynre begerynghe sy scerchā
Want alle soeken se de dynck de en sint. **N**e

To de philippē

de dat sint ihesu cristi Mer gy sult id bekennē
 vpt veruaringe dat id so is. want hy hefft ge-
 dyent myt my in den ewangelio also de son de
 vader Darumb desen versie ik my gerade to se
 de by uw also dat my gelegen is. want ik vñe
 my in den heren dat ick oek seluer gerade kom
 to uw Ik gedachte van noeden to sin Epafro-
 ditum den broeder ende den arbeyder ende dem
 mede titter euer uwen apostel de dat is ein die
 net mynre noet troefft * in den kerke euer. I gera-
 de to senden to uw want verwar hi begert uw
 alle to sien ende was trurich daromme dat gy
 hebt gehoert dat hy krank were * ende uw
 darūme. I bed rouet want hy is krank geweest
 bys to den doede euer god hefft sich sinre ver-
 barmet euer niet alleine sinre mer oeck mynre
 dat ik niet hadde de trurichypt vp dye trurich-
 heyt Hyrumb plende sande ick en uw. vp dat
 so ghy en siet. dat gy uw weder veruouwet-
 ende ick sy sonder trurichypt. Datumb vnt-
 fanghet en myt allen vrouden in dem heren.
 ende haldet en in eren want hy ghinck bys in
 den doct vmb dat werk xpi. auer geuende sine
 siele vp dat hy veruulde dat dar ghebrack vit
 uw in mynen dyenst * want hy bracht Paulo
 to Romen in den kerkenet de noet troefficheit
 de en de broedere sanden vpt der stat phylp-
 pis de welke se ein seluer niet bringē dorsten.

Dat derde Capittel.

Wortmeer mi brodere vrouwet uw in
 den heren. Verwaer yd is my niet toe
 beyden uw toe schriuen de selue dinge
 * de ick gheschreuen heb den anderen kerken.
 is uw noet. Seet de honde siet dye boese werk-
 luide seet dye besindinghe Wy sint de besmidy
 ghe de wy gade dyenen ende dem gepste ende
 glorieren in ihesu cristo niet hebbende betrouw
 in de vleysche: woe waell dat ick betrouwen
 mochte hebben in den vleysche * want paulus
 was ein ioede gebaren ende besneden. Off en
 yemant anders worde gesien sin betrouwe toe
 hebben in den vleysche so mach ick voel meer
 betrouwen an dem vleysche. want ick bin be-
 sneden an den achten daghe vpt de gheslechte
 ysrahels vā der geboert. Wmanyn ein hebre
 er ende van den hebreeten. ende ein phariseer
 na der ee. veruolgende de kerke gades vpt der
 ee ende ick wandelde sonder klage na der ghe-
 rechticheyt de dar is in der ee. Want dye dink
 de my waren ghewin dese heb ick geacht scha-
 den ende verluis vmb cristum. euer doch ick
 achte dat alle dinck sint schaeden off verluis
 vmb dye ouerschimende konst cristi myns he-
 re. vmb den ick heb all dink in schaden geach-
 te ende achte se also dreck vp dat ick ghewin
 cristum ende werde beuonden in em niet hebbe
 de myn gerechticheyt dye dat is vpt der. Ec.

euer dye dat is vpt den ghelouen ihesu cristi.
 de gherechticheyt de dat is vpt gade in de ghe-
 louen en to bekinnen ende de krafft sinre vp-
 standinge ende de geselschop sinre passys me-
 de ghebyldet sinen dode dat ik in eniger wys
 tegenloep der vpstandinge dye dat is van de
 dode. Nyet dat ik vpperstont heb entfanghen
 * de volkomenheyt des verdynstes. I off dat
 ik vpperstont sy volkomen. Euer ick nauolge
 dat ick dor enge wyse ende maniere begripe
 * volkomenheyt. In der ick bin begrepen van
 Cristo ihesu. Brodere ick meyne niet dat ick
 heb begrepen * de volkomenheyt. I Euer ein *
 weet ik van. I dat ik vergete de dinge dye dar
 sin achter * dat sin de erdeschen vleyscheliken
 dingen der alder ee. I mer ick strecke my seluen
 to den de dar sin voer * dat is to den gheystlic-
 ken hemelschen guederen. I Ick volge de vorge-
 orde. I den ouersten heyslinge gaedes
 Daromme alle dye wy sin volkomen * dat is
 is in den staet der volkomenheyt. I dyt sullē wi
 voelen * dat wy noch in desen leuen allez dinc
 ge niet volkomen sin. I ende of gy yet swat an-
 ders verstaen dat hefft uw oeck got geapen-
 baert. Doch yt is van noeden dat wy dat selue
 smaken * in vnser ghedancken. I ende bliuen i
 der seluen regulen * doet vnse werkinghe. I
 der wy nu doet bekinnynge sint ghekoemen.
 Brodere sit myn nauolgerē ende ward vp dye
 de also wanderen alsoe gy hebt vnse formen *
 uw van vns gegenen wo gy leuen sult. I want
 voell wanderen daer van ik uw duck sacht en
 nu segge ick dat schriende dye dat sin vande
 sin des cruces xristi. der welker eynde is dye
 ewyge doct. der welker god er buck is. Et glo-
 rie fall sin er beschemyngē de dar smaken dye
 ertschen dinge. Euer vnse wanderinge is in de
 hemelen dat van wy verwachten vnser ghe-
 sontmekers xristum ihesum vnser heren dye
 daer wedermaken fall den lijff vnser oetmoed-
 dycheyt mede gebyldet de lychā sinre claerheit
 na der werkinge sinre krafft. myt der hy eme
 oek mach vnderleggen all dink.

Dat verde capittel

Warumb myn alte lyeffste brodere ende
 begerlychsten. myn vroude ende myn
 kroene. Alsoe staet in de hore gy lyeff-
 sten Ik byd enchodian ende sintien dat selue
 to weten in de heren Ik bydde Germane myn
 mede ghenoeere help den vrouwen dye myt mi
 hebben gearbeydet in de ewangelio myt Cle-
 mente ende mit anderen mynen hulperē dye er
 namen sint in den boke des leuens. To allen ti-
 de vrouwet uw in den herē anderwerff segge
 ick vrouwet uw. uwe meticheyt sy bekant allē
 luide. Dye here is nae sit niet sorchsā. euer in
 in allen getyde en vlitigen byddingen myt de

danckberheyt sullen uwe byddinge bekāt wer
 de vor gade Ende de vrede gades dye dar ouer
 tredet alle sinne de behoede uwe herre ende uw
 wrenofft in cristo vnsen heren. **D**ortmeer bro
 dere alle dinghe de war sin alle de gerecht sin
 alle dye kuisch sin alle dye hyllych sin alle die
 dat sin lpeffhebbelyck all de dat sin guets ge
 richtes off enigerhande doegēt is off geyntē
 hande dinck der tocht. dese dink ghedenket de
 welke gy oek hebt gheleert ende entfanghen
 ende gehoert ende gesien in my. darumb dese
 doet ende god des vreden wert myt uw sin. **I**k
 heb my seer verrouwet in den heren dat ghy
 to den leyften eine wyle tijts weder groeyede
 toe voelen vmb my alsoe ick oek heb vor geuo
 let. **W**ant gy waren beko mmert. **E**nde behin
 dert dat gy my geenen bystant doen mochtē. **I**k
 seg dat niet vmb gebrekes wyllen want ick
 heb geleert genoechsam to sin in den dinghen
 de ick heb ik kan oetmoedych werden en ou
 uloeden. **I**k bin geleert. **E**nde vnderwysēt vā
 gade wo ik my fall hebben. **A**lre wegen in alle
 dinghen. **I**k kan in der mate. **A**ghesadyget wer
 den hunger liden. oueruloede en armoet liden.
Ik mach all dinck dor den dye my stercket.
Doch gy deden waell in desen in de gy my me
 de deleden dye nottrofft in mynre bedwoeffnisse.
Weret oock gy phyllypper dat in den anbegy
 des ewangeliums do ik ginck in macedonien
 gem kerke geselsch op de sich to my de my by
 stant dede off nottrofft geue behaluen gy alle
 ne. want gy sanden my oek thessalonicam eis
 off twe maell to den behoeue. **S**yet dat ick se
 ke de geue sinder oock soeke dye ouerulody
 ge vrocht van uwer wegghen want ik heb alle
 dink ende oueruloede. **I**k bin veruult myt den
 gauen de ick vntfinck van Epafroditum dye
 gy sanden toe einen gesmake der soeticheit ey
 vntfenckelyck offer ende gade waell behaghe
 lyck. **E**uer myn god dye veruulle all uw beger
 te na sinre tickdom in sinre glonen dor cristum
 ihesum. **E**uer gade ende vnsen vader sy glorie i
 ewycheyt amen. **G**rotet eimen yg elyckē hy
 lyghen in cristo ihesu. **D**w grote all de brodere
 de bi mi sin. **D**w alle groete hyllygen ende alte
 meest de dat sin van den huise des keisers.
Dye gnade vnses heren ihesu cristi sy myt nwe
 gepste amen.

Hijr begint de vorrede ouer dye Eppstell
 to den Colosenserē.

Die colosenser sint vut Asien als ok de
 laodicenser ende waren bedragen vā
 den valschen apostolen ende toe desen
 quam niet dye apostell euer hy straffet dor de
 Eppstell want se hadden gehoort dat wort van
 arappo de dat entfangen had dye dyenstbar
 heit. **E**des ewangeliums. **S**in se. **D**arumb dye

Apostell in der geuencknisse gebūde schriuer
 van Epheso van Thitium den dyacken. ende
 onesimum de acolien.

De erste eppstell to de Colosenserē.

Dat erste Capittel

Paulus ein Apostell ihesu cri
 sti dor den wyllen gaets. **E**nde
 Timotheus de broeder den
 hyllygen ende gelouigen bro
 dere in cristo ihesu dye dat sin
 Colosis. **G**nade sy myt uw
 ende vrede van gaede vnsen vader ende vā de
 heren ihesu cristo. **W**y dancken gade ende den
 vader vns heren ihesu cristi to allen tiden byd
 dende voer uw hoerēde uwen gelouen in cristo
 ihesu ende dye lpeffde dye gy hebben to al
 len hyligen doer den hapende uw. is behalden
 in den hemelen den gy hebt gehoert in deme
 worde der warheyt des ewāgeliums dat dar
 is komen to uw als it oeck is in all der werlt.
 ende vrochtmaket ende wasset. **I**n den heide.
 als in uw van deme dage an in welchen gy heb
 bē gehoert ende bekant dye ghenade gades in
 der waerheyt als gy hebt geleert van Epafro
 vnsen lyeue sten medeknechte de dar is ein ge
 trouwe dyener ihu xpi vor de vns heft gha
 penbaert uwe lpeffde in den gepste. **D**arumme
 van den dage an in den wy hebben gehoert.
Uwe guede begin. **A**hoerē wy niet vp to bedē
 vor uw. ende toe beden dat gy werde veruullet
 myt der bekinnynghen sins wyllen in aller wis
 heit ende gepstliker verstaen vp dar wanderē
 werdychlycken. **D**or den wech deses leuens
 toe deme ewyghen vaderlande. **L**ende gade be
 hagen in allen dinghen eude vrocht makende i
 allen ghueden werken. **D**at is roetgaen van
 gueden in dat beste. **L**ende wassen inde konst ga
 des gesterket in aker dogede na der macht sin
 re claetheyt. in aller gedult ende lanckmodie
 heyt myt vrouden gade den vader danckende
 de vns heft werdych gemaeckt in de deell der
 hyligen inden lychte. **D**at is in den ewyghen
 erue dat dar is in der clarer beschouwinge ga
 des. **I**de vns vrel oest heft van der gewalt der
 dusternisse en vns ouer gesat in dat rike sines
 sones sinre lpeffde dor wen wy hebbē verlosin
 ge en verguinge der sūde de welk dar is ei bil
 de des vngesichtige gaets. de erstegebare aller
 creatue wāt in em sint geordniert all dinck.
 in de hemell en vp der erde de gesichtige en vn
 gesichtige. **I**d syn dā de chore. **T**rom off domi
 natiue. primapaten off porestare. **O**ff wat cho
 re der egele yd syn. **I**d or en en in em syn gescha
 pe all dink. en hi is vor en allen en all dink be
 staē in em. **E**n hi is ein hoest des lijfs der ker
 ken. de w elk dar is ey anbegi. **E**rstgebare van
 de do de vp dat hy selfs sy halde de herfcope

De eerste Capittel
 Wilt ik wil dat gy weten dat ick
 hebbe geseyt dat ick heb vore en
 de dat me seggen en enich in den
 dat se hem vrede geyuēt ende notrofft
 vreden in dat lyeften ende in allen
 der vrocht des ewāgeliums in der
 der herychtyghē gade des notrofft
 alle casto. in vnsen vnsen vnsen
 alle sictate der notrofft der herych
 vnghe ik my dar vngemene notrofft
 vngheyt die notrofft is myt herych
 notrofft off ick wil all vnsen
 vnsen ghyfse bin ick vnsen vnsen
 vnsen vnsen vnsen vnsen vnsen

De Colosenserē